

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skalde Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede:

Tilgangen af Studerende ved Universitetet, der i 1882 var 248, har i Aaret 1883 været 334, det største Antal, som noget Aar har absolveret Examen artium ved vort Universitet. Herefter vil ifølge Lov af 16de Juni 1883 Examen artium blive afholdt under Ledelse af den i Henhold til nævnte Lov bestfittede Undervisningsinspektion.

Efterat Lov om abnorme Børns Undervisning fra 1ste Juli 1883 er traadt i Kraft for de Døvstummes Vedkommende, ville samtlige skoleberettigede døvstumme Børn i indeværende Aar kunne optages i de i dette Tiemed oprettede Skoler.

Bevilgning vil paany blive foreslaaet til Oprettelse af en teknisk Højskole.

Restaurationsarbejderne paa Trondhjems Domkirke have været fortsatte efter Planen, idet der i det forløbne Aar fremdeles har været arbeidet paa Restaurationen af Kirkens Østskib.

Dplysningsvæsenets Kapitalfond, der ved Udgangen af Aaret 1881—82 eiede Kr. 16 879 769,00, er i Aaret 1882—83 steget til Kr. 17 034 698,00, deri indbefattet omtrent Kr. 1 725 324,00, tilhørende forskjellige Embeder og Betjeninge.

Det geistlige Byggefonds Kapital, der ved Udgangen af Aaret 1881—82 udgjorde Kr. 365 445,00, er i Aaret 1882—83 ikke forøget.

Det geistlige Entepensionsfonds Kapital, som den 30te Juni 1882 var Kr. 4 002 317,00, udgjorde den 30te Juni 1883 Kr. 4 007 988,00.

Det Nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalformue udgjorde ved Udgangen af Regnskabsaaret 1882—1883 Kr. 1 235 645,00.

Ifølge den senest udarbejdede Fattigstatistik, nemlig Aargangen 1880, vedvarer den siden Aaret

1876 iagttagne Stigning i Antallet af understøttede Fattige fremdeles, idet der i 1880 understøttedes 68 400 Personer mod 65 400 i det foregaaende Aar, ligesom der til Fattigforsørgelsen i 1880 er medgaaet et Beløb af Kr. 6 400 000,00 mod 6 300 000,00 i det foregaaende Aar.

I det sidstforløbne Aar er der meddeelt naadigt Stadfæstelse paa 41 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Kapitalformue af henved Kr. 972 800,00.

Den i 1881 nedsatte Kommission til at tage under Overveielse og i Tilfælde afgive Forslag til Regler angaaende Kontrol med Forsikrings-selskaber har faaet sit Hverv udvidet til at omfatte Afgivelse af motiveret Forslag til Lov om uansvarlige Erhvervs-selskaber — derunder Forbrugsforeninger og gjensidige Selskaber —, i hvilket Lovforslag de fornødne særlige Regler om Kontrol med Forsikrings-selskaber blive at indtage.

Efter Stortingets Anmodning har man fra Landets Kommunebestyrelser ladet indhente Erklæringer i Anledning af det for en Række af Storting fremsatte Forslag til Lov om Fornæstforholdet mellem Egtefæller. Disse Erklæringer ere nu indkomne, og en Kongelig Proposition om denne Gjenstand i alt Væsentligt overensstemmende med de tidligere Propositioner vil blive Stortinget forelagt.

Udgifterne ved Lovovertrædelsers Baatale m. V., der i Budgetaaret 1881—1882 udgjorde omtr. Kr. 738 000,00, have i Budgetterminen 1882—1883 andraget til ca. Kr. 775 000,00.

Det samlede Fangebelæg i Rigets Strafsarbejdsanstalter er i Aaret 1883 gaaet betydeligt ned. Det udgjorde ved Aarets Begyndelse 1 095, hvoraf 839 Mænd og 256 Kvinder og ved Aarets Udgang 958, hvoraf 734 Mænd og 224 Kvinder.

Sundhedstilstanden i Riget har i det Hele været ret god. Dødelighedsforholdet er gunstigere end i det foregaaende Aar. Indfyntningen i det nye Rigshospital fandt Sted ved Udgangen af Juni Maaned forrige Aar.

Landet har med Undtagelse af Tromsøs og Finnmarkens Amter i det Hele havt en god Høst. For Høets og Vaarsædens Vedkommende har Ud-

byttet været som i et godt Middelsaar eller derover; Vintersæden gav derimod saagodtsom overalt meget ringe Udbytte. Potetes sygdom er optraadt almindeligt og har i de østlige Distrikter af Christiania Stift, i Hamar Stift og i det Trondhjemfke reduceret Avlen til under et Middelsaars; forøvrigt i det Søndenfjeldske, paa Vestlandet og i Nordlands Amt har Potetesavlen været som i et godt Middelsaar. Langvarig Tørke skabede i høi Grad Høsten i Tromsø og Finnmarkens Amter; men mildt Veir udover Høsten og sent Høstbeite har hødet paa det forringede Høudbytte.

Skreifiskerierne have dels paa Grund af det ganske mislykkede Finnmarksfiske dels paa Grund af Fiskens gjennemgaaende ringe Kvalitet givet et usædvanlig lidet Udbytte. Sildefiskerierne vare derimod ibetheletaget rigere end i de nærmest foregaaende Aar. Fiskepriserne vare gjennemgaaende høie.

Induftrien antages i de fleste Brancher at have arbeidet under nogenlunde tilfredsstillende Vilkaar.

Bergværksdriften synes fremdeles at være i nogen Fremgang.

Skvad Handelsomsætningen med Udlandet angaar, har Indførselen ialfald af de vigtigere Forbrugsartikler været større end i det foregaaende Aar. Udførselen har for Trælastens Vedkommende været betydelig; men den har neppe givet et tilfredsstillende Udbytte; Fiskehandelen havde et mindre Omfang end sædvanligt, hvorimod dens Resultat antages overhovedet at have stillet sig gunstigere.

Skibsfarten har ikke været ufordelagtig, og Seilskibsrederiet er atter gaaet noget fremad. Dampfiksflaaden er forholdsvis betydeligt forøget.

Tilgangen paa Laanekapital har ogsaa i 1883 været tilstrækkelig og Diskontoen som Følge deraf normal.

Udvandringen var betydelig, men dog mindre end i de to nærmest foregaaende Aar.

Den Rgl. Kommission, der har været nedsat til Revision af Lovgivningen om Leilændingsvæsenet, har ved Udgangen af det forløbne Aar aflattet sit Arbejde.

Den i forrige Aar efter langvarige Forberedelser givne Lov om Lapperne i de forenede Kongeriger er for begge Rigers Vedkommende bestemt at skulle træde i Kraft fra 1ste Januar d. A.

En Industri- og Kunstudstilling, tillige omfattende Landbruget, har paa Foranledning af Den Norske Haandværks- og Industriforening været afholdt i Christiania i afvigte Sommer. I Forbindelse med Udstillingen holdtes Møder til Drøftelse af Spørgsmaal vedkommende Industrien og Landbruget. Udstillingen vandt stor Tilslutning og viste et glædeligt Fremskridt i Landets Produktionsveie.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Veiarbejder er i det Væsentlige foregaaet overensstemmende med den for samme lagte Plan.

Af de under Udførelse værende Jernbaneanlæg er Bøsebanen i det forløbne Aar overgaaet til regulær Drift fra 11te Juli 1883.

Ved Aarets Udgang udgjorde den samlede Længde af de i Drift værende Jernbaner ca. 1 565 km., og kun Omlægningen af den mellem Trondhjem og Selsbak beliggende Del af Norøsbanen er endnu under Udførelse.

Forsikringssumterne for de i den almindelige Brandforsikrings-Indretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1883 for Kjøbstadsafdelingen Kr. 406 008 390,00 og for Landafdelingen Kr. 244 685 290,00, tilsammen Kr. 650 693 680,00.

Kjøbstadsafdelingens opsparede Fond udgjorde ved Udgangen af 1883 omtrent Kr. 4 100 000,00, medens Landafdelingen til samme Tid viste et Underskud af omtrent Kr. 35 000,00.

Beholdningen udgjorde pr. 31te December 1883 for Kjøbstadsafdelingen Kr. 4 502 979,69 og for Landafdelingen Kr. 165 390,46.

Rigets Tolddintrader, der for indeværende Budgettermin ere anslaaede til Kr. 18 100 000,00, have i Aaret 1883 udgjort Kr. 19 700 000,00.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1882—83 var anslaaet til Kr. 3 500 000,00, har i samme Termin udgjort Kr. 3 644 000,00, hvori fragaar omtrent Kr. 605 000,00 som Skattegodtgørelse for til Udlandet udført Brændevin.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1882—83 var anslaaet til Kr. 2 000 000,00, har i samme Termin udgjort Kr. 2 337 000,00, hvori kommer til Fradrag omtrent Kr. 107 000,00 som Skattegodtgørelse for til Udlandet udført Øl.

Den til Revision af Rigets Matrifulskuld oprettede Hovedskuldbdelingskommission afgav, som i forrige Beretning meddeelt, under 9de September 1882 Indstilling med Udkast til Fordeling af Rigets Matrifulskuld paa Aanterne. Indstillingen er overensstemmende med Lov af 6te Juni 1863 § 33 beføret trykt og omdelt, hvilket ligeledes er skeet med de i Løbet af sidste Sommer og Høst indkomne Erklæringer over Udkastet. Kommissionen er derefter i Januar Maaned 1884 paany traadt sammen i Christiania til fornyet Overveielse af Udkastet og de ved samme fremfattede Bemærkninger.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1882—83 givet en Produktion af 5 600 kg. fint Sølv og et Overskud af Kr. 286 000,00 foruden Renter af dets Driftsfond, medens Overskuddet i Budgettet var anslaaet til Kr. 192 000,00.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg blev i Budgetaaret for Norges Banks Regning udmyntet Kr. 719 000,00 i 20-Kroner og for Statskassen Kr. 200 000,00 i 10-Drer.

Statskassens udestaaende Fordringer, som ved Udgangen af Aaret 1882 udgjorde omtrent Kr. 34 526 600,00, beløb sig ved Udgangen af Aaret 1883 til omtrent Kr. 34 610 600,00.

Statskassens synkende Fonds Beholdning af Statsobligationer, der efter Beretningen til sidste Storting udgjorde Kr. 2 426 150,00, udgjorde ved Udgangen af 1883 Kr. 2 430 330,00.

Den ifølge Storthingsbeslutninger og Kongelige Resolutioner af 1869, 1873 og 1876 oprettede særskilte Afdeling af Statskassens synkende Fond, der ved Udgangen af Aaret 1882 eiede Kr. 223 100,00, er i Løbet af Aaret 1883 været til et Beløb af Kr. 252 740,00.

Statskassens kontante Beholdning udgjorde ved Udgangen af 1883 Kr. 3 900 000,00, hvoraf dog omtrent $\frac{1}{3}$ hidrørte fra de til Anlæg af nye Jernbaner tilveiebragte Midler. Ved Udgangen af 1882 udgjorde Beholdningen Kr. 4 045 000,00, hvoraf over Halvdelen hidrørte fra laante Midler.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af 1882 beløb sig til Kr. 108 332 000,00, udgjorde ved Udgangen af 1883 Kr. 107 606 000,00.

Til Dækkelse af Statskassens yderligere Tilfud til Hypothekbankens Grundsind ifølge Stor-tingsbeslutning af 28de Marts og Kongelig Resolution af 4de April 1883 er i 1883 udfærdiget Statsobligation til Hypothekbanken til Beløb Kr. 500 000,00.

Statskassens Beholdning af Præferenceaktier i den norske Hovedjernbane er ikke bleven forøget i 1883; den udgjorde ved Aarets Udgang £ 143 140, der i Indkjøb har kostet Kr. 2 821 300,00. Til Dækkelse af Aktiernes Indkjøbssum var ved Afgivelsen af forrige Beretning udfærdiget og afhændet $4\frac{1}{2}$ pCt.s Statsobligationer til Paalydende Kr. 3 000 000,00, som er udbragt til Kr. 2 809 300,00. I 1883 er udfærdiget Obligationer til Beløb Kr. 12 000,00, udbragt til Kr. 11 900,00. Obligationernes samlede Paalydende ved Udgangen af 1883 udgjorde altsaa Kr. 3 012 000,00, der er udbragt til Kr. 2 821 200,00.

Hypothekbanken, om hvis Virksomhed Stor-tinget vil erholde særskilt Meddelelse, har i 1883 udstedt Obligationer til Paalydende Kr. 7 632 000,00 og udlånt Kr. 7 940 000,00, hvoraf dog omtrent Kr. 2 000 000,00 vedkommer Inddragning af ældre Restlaan.

Armeens Vaabenøvelser fremmedes i forrige Aar paa sædvanlig Maade.

Indkommandering af nationale Menige fandt saagodtjøm ikke Sted.

Den til Omarbejdelse af Tjenestereglementerne nedsatte norsk-svenske Kommission var i Aarets sidste Maaneder samlet i Stockholm.

Kongsberg Vaabenfabrik leverede 1 164 Remingtongeværer, hvormed Tilvirkning af saadanne Geværer er afsluttet. Af Tjermanske Repetergeværer ere 846 Stk. paa det nærmeste færdige.

Ved Skars Krudtværk forarbejdedes 10 700 kg. Geværkrudt, 15 240 kg. kubisk Krudt og 8 078 kg. Forsøgskrudt for Feltkanoner.

Virksomheden ved Armeens Arsenaler og Værksteder saaveljom Ingeniørarbejderne ved Fæst-

ningerne og Exerccerpladsene dreves paa sædvanlig Maade.

Den geografiske Opmaaling fortsattes i Nordre Trondhjems Amt samt paa Grændsen mellem dette og Nordlands Amt; Ommaaling og Ombejaring fandt Sted i Hedemarkens, Romsdals og Søndre Trondhjems Amter.

Hydrografiske Undersøgelser foretoges nordenfor Indløbet til Trondhjemsfjorden.

Oploeding af Havbunden fandt Sted mellem Begnø og Dønnæsø; samtibid toges endel Misvisningsobservationer.

13 nye Kartter samt 5te Hefte af „Den norske Lods“ udkom.

Ved Marinens Hovedværst er fuldført Torpedobaad No. 2 og paabegyndt Bygning af Torpedobaad No. 3 af 1ste Klasse, Kanonbaad No. 6 af 2den Klasse samt et Kranfartøi til Udlægning af passive Miner.

Til Dvelse for Officerer og Mandskaber er, foruden Dveller paa Exerccerskibet „Desideria“, foretaget Togter med Korvetten „Nornen“, Dampkanonbaad af 1ste Klasse „Ellida“ samt med 2 Afdelinger Kystforsvarsmateriel med Dampskibet Uger som Chefsfartøi. Torpedovælsker have været afholdte ved Fredriksværn.

Nye Mærker og Fortøiningsindretninger ere anbragte paa forskellige Steder.

Flere Arbejder til Forbedring af Havne og Seiløb paa Kysten ere foretagne eller under Udførelse.

Postvæsenets Indtægter ere fremdeles i Stigende.

De i 1883 oprettede nye Postanstalter samt foretagne Udvidelser af Landets Postnet synes at svare til sin Hensigt. Benyttelsen af Bøsse-Jernbanen til Postbefordring har vist sig betydeligt at fremme Postforbindelsen mellem Rigets to største Byer og at formindske Forskjellen mellem Befordringshastigheden under Sommer- og Winterpostgangen.

Telegrafvæsenets Indtægter have efter den betydelige Stigning i Budgetaaret 1881—82 vist nogen Tilbagegang i Aaret 1882—83, hvilken

Tilbagegang dog haabes kun at være forbigaaende som antageligvis nærmest forarsaget ved de delvis fejlslagne Fisserier.

Til Underholdelse af Skydsanstalter har der været ydet Bidrag af Statskassen af omtrent samme Størrelse som i 1882.

Diligencefart har været fortsat i Sommermaanederne i Gudbrandsdals- og Valdresruterne.

Revisionsdepartementet har fremdeles seet sig istand til at holde Revisionsvæsenet paa et i det Hele taget tilfredsstillende Standpunkt.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Raade og Underst velbevaagen.

Givet paa Christiania Slot den 31te Januar 1884.

Under Vor Haand og Rigets Segl.

Dscar.

(L. S.)

C. A. Selmer.

Lehmann.
